

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 7. februar 2014
Kontor: Forvaltningsretskontoret
Sagsbeh: Martin Reinseth
Sagsnr.: 2014-0030-1885
Dok.: 1027113

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 403 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 7. januar 2014. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Peter Skaarup (DF).

Karen Hækkerup

/

Carsten Madsen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 403 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Ministeren bedes kommentere artiklen ”Kampen for at være herre i EGET hus”, bragt i Berlingske Tidende den 22. december 2013, herunder oplyse hvilke initiativer ministeren agter at tage for at sikre, at tvangsindgreb af offentlige myndigheder ikke anvendes i højere grad end helt nødvendigt.”

Svar:

1. I den artikel, som er omtalt i spørgsmålet, er det bl.a. anført, at offentlige myndigheders foretagelse af tvangsindgreb uden for strafferetsplejen i praksis udgør et brud på boligens ukrænkelighed som beskyttet i grundlovens § 72. I artiklen er det også anført, at antallet af bestemmelser i lovgivningen, der giver offentlige myndigheder mulighed for at foretage tvangsindgreb uden for strafferetsplejen, er vokset betydeligt over en årrække. Det er endvidere anført i artiklen, at underretning forud for iværksættelse af et tvangsindgreb undlades i vidt omfang. Herudover peges der i artiklen på hensynet til at sikre en balance mellem offentlige myndigheders kontrolvirksomhed på den ene side og den enkeltes retssikkerhed på den anden side.

2. Justitsministeriet kan i den anledning oplyse, at grundlovens § 72 har følgende ordlyd:

”Boligen er ukrænkelig. Husundersøgelse, beslaglæggelse og undersøgelse af breve og andre papirer samt brud på post-, telegraf og telefonhemmeligheden må, hvor ingen lov hjemler en særegen undtagelse, alene ske efter en retskendelse.”

Det er almindeligt antaget i den juridiske litteratur, at udsagnet i bestemmelsens første punktum om boligens ukrænkelighed er en retspolitisk erklæring uden selvstændigt retligt indhold. Der kan henvises til Henrik Zahle (red.), Grundloven med Kommentarer (2. udgave, 2006), side 457 og Jens Peter Christensen m.fl., Dansk Statsret (2013), side 288.

Det følger af det såkaldte legalitetsprincip, at offentlige myndigheders adgang til at foretage tvangsindgreb kræver hjemmel i lovgivningen. Det følger herudover af grundlovens § 72, at medmindre der i lovgivningen er foretaget en fravigelse heraf, kan indgreb omfattet af grundlovens § 72 kun foretages efter indhentelse af en retskendelse.

Kravet om indhentelse af retskendelse er i vidt omfang fraveget i lovgivningen om forvaltningsmyndigheders kontrolbeføjelser uden for strafferetsplejen. Om baggrunden herfor kan der henvises til Retssikkerhedskommissionens betænkning nr. 1428/2003, side 113, der indeholder overvejelser om, hvorvidt der i højere grad burde indføres krav om forudgående retskendelse ved foretagelse af tvangsindgreb uden for strafferetsplejen. Der var efter kommissionens opfattelse ikke grundlag herfor. Udvalget henviste i den forbindelse til, at der normalt ikke vil være opstillet nærmere materielle betingelser i lovgivningen med hensyn til adgangen til at gennemføre et tvangsindgreb. Der vil således f.eks. i almindelighed ikke være et mistankekrav at tage stilling til, og en domstol vil sædvanligvis være henvist til alene at vurdere, om den pågældende myndighed er den myndighed, der må gennemføre tvangsindgrebet. Et krav om retskendelse ville efter kommissionens opfattelse ofte være et unødigt omsvøb, der vil belaste domstolene med unødige sager og svække forvaltningsmyndighedernes kontrolmuligheder, uden at der reelt er vundet noget i retssikkerhedsmæssig henseende.

3. I forhold til det i artiklen omtalte om myndigheders underretning forud for tvangsindgreb kan Justitsministeriet oplyse, at retssikkerhedsloven (lov nr. 442 af 9. juni 2004 om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter som ændret ved lov nr. 525 af 6. juni 2007 og lov nr. 639 af 12. juni 2013) indeholder en samlet regulering af en række spørgsmål vedrørende forvaltningsmyndigheders fremgangsmåde i tilfælde, hvor myndigheden har den fornødne hjemmel i anden lovgivning til uden for strafferetsplejen at foretage visse former for tvangsindgreb, herunder navnlig såkaldte kontrol- og tilsynsbesøg.

Retssikkerhedslovens § 5, stk. 1, fastsætter, at en part som udgangspunkt forud for gennemførelsen af en beslutning om iværksættelse af et tvangsindgreb skal underrettes om beslutningen. Underretning kan efter lovens § 5, stk. 4, undlades i en række tilfælde, herunder i tilfælde af, at øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives.

Justitsministeriet udarbejder i overensstemmelse med forarbejderne til retssikkerhedsloven årligt en redegørelse til Folketinget om forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter omfattet af loven. Redegørelsen indeholder bl.a. en omtale af eventuel ny lovgivning, der vedrører den offentlige forvaltnings adgang til at foretage tvangsindgreb uden for strafferetsplejen, samt på udvalgte områder en omtale af praksis med hen-

syn til anvendelse af tvangsindgreb uden for strafferetsplejen. Det fremgår bl.a. af omtalen af praksis på udvalgte områder, i hvilket omfang de pågældende myndigheders gennemførelse af tvangsindgreb er sket med eller uden forudgående underretning. Ministeriet afgav den seneste redegørelse til Folketinget den 26. februar 2013 (R 7).

Justitsministeriet har ikke herudover nærmere kendskab til praksis i relation til anvendelse af loven, herunder spørgsmål om forudgående underretning. Spørgsmål herom må således i første række rettes til de ministerier, som den lovgivning, de pågældende tvangsindgreb foretages i henhold til, henhører under.

4. Med hensyn til det i artiklen anførte om en stigning i antallet af hjemler til at foretage tvangsindgreb kan Justitsministeriet henviser til de ovenfor nævnte årlige redegørelser.

Det kan herudover oplyses, at Justitsministeriet i forbindelse med den lovtekniske gennemgang af lovforslag med udgangspunkt i princippet i grundlovens § 72 om boligens ukrænkelighed tilstræber, at der ikke i lovforslag medtages unødvendige bestemmelser, der gør det muligt for offentlige myndigheder at skaffe sig adgang til privat ejendom. Der kan i den forbindelse også henvises til Justitsministeriets vejledning om lov kvalitet, side 39, hvor der er anført følgende:

”Efter grundlovens § 72 er boligen ukrænkelig. Husundersøgelse, beslaglæggelse og undersøgelse af breve og andre papirer samt brud på post-, telegraf og telefonhemmeligheden må, hvor ingen lov hjemler en særegen undtagelse, alene ske efter en retskendelse. Bestemmelsen regulerer umiddelbart alene spørgsmålet om, hvorvidt der skal indhentes retskendelse, før der foretages husundersøgelser mv. Princippet om boligens ukrænkelighed indebærer imidlertid, at det i hvert enkelt tilfælde nøje bør overvejes, om det overhovedet er nødvendigt – med eller uden retskendelse – at tillægge offentlige myndigheder adgang til privat ejendom. Det bør i den forbindelse undersøges, om andre og mindre indgribende kontrolforanstaltninger kan anses for tilstrækkelige. Hvis der er behov for en sådan adgang, bør omfanget heraf begrænses mest muligt. Det kan f.eks. ske ved, at der alene gives adgang til forretningslokaler, mens private boliger holdes uden for.”